Feofanovych Chepiha (Zelenkevych) – outstanding educator, psychologist, social activist] (2013). Kyiv, 135.

21. Chepiha, Ya. (1910). Natsionalnist i natsionalna shkola [Nationality and national school]. Svitlo, 1, 16–29.

22. Nikolenko, L. T. (2000). Teoretychni zasady navchannia i vykhovannia molodshykh shkoliariv u pedahohichnii spadshchyni Ya. F. Chepihy [The theoretical basis of training and education of primary school children in the pedagogical heritage of Ya. F. Chepiga]. Kyiv, 15.

23. Muzychenko, A. F. (1903). Tvorchestvo uchenikov zemskikh shkol [Creative work of Zemstvo school students]. Odessa, 144.

24. Trynus, O. V. (2012). Muzychenko pro holovni pryntsypy navchannia [Muzichenko about the main principles of learning]. Vytoky pedagogichnoi' majsternosti, 9, 299–303.

25. Muzychenko, O. F. (1919). Suchasni pedahohichni techii v Zakhidnii Yevropi i Amerytsi [Modern pedagogical trends in Western Europe and America]. Kyiv, 109.

Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Вовк М. П.
Дата надходження рукопису 20.04.2016

Гуріч Зоя Владиславівна, аспірант, член Національної спілки художників України, Відділ змісту та технологій навчання дорослих, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, вул. М. Берлінського, 9, м. Київ, Україна, 04060
E-mail: z_gurich@ukr.net

УДК 37.013.83:374.71

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

© Г. А. Дегтярьова

У статті науково обґрунтовано та схарактеризовано концептуальну модель розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін протягом андрагогічного циклу в системі післядипломної педагогічної освіти, а саме: виділено основні підсистеми моделі; осмислено зв'язки між ними; особливості її формування й розвитку за двома стратегічними лініями; визначено основні завдання моделі та організаційно-педагогічні умови її ефективного функціонування
Ключові слова: *концептуальна модель, ІК-компетентність, учителі філологічних дисциплін, система післядипломної педагогічної освіти*

In the article was scientifically grounded and characterized the conceptual model of IC-competence development of the teachers of philological disciplines during the andragogic cycle in the pedagogical postgraduate education system.

Taking into account that the system of pedagogic postgraduate education (PPE) is the subsystem of the higher order that is the part of education system in Ukraine that must react on the social demand and consists of the other subsystems that work according to the unified rules and principles, at the elaboration of the conceptual model of information-communication competence (IC-competence) of the teachers in the PPE system we separated the four interconnected structural subsystems of the lower order that allow its effective functioning, namely: conceptual, content-structural, technological and the subsystem of monitoring and assessment of parameters of the IC-competence level; we understood the connections between them and the essence of the educational process itself that takes into account the content and structure of this competence; the features of its formation and development on the two strategic lines in the course and intercourse periods that condition the limits of the model of IC-competence development and take into account the levels of this competence of the teachers of philological disciplines who improve their qualification in the PPE system in which base are the time limits of the teachers' qualification improvement (course and intercourse periods that are equal to the andragogic cycle). But the special feature of the model is the fact that there is no final point of IC-competence development because this competence is the dynamic one and is in the permanent development that is conditioned by the permanent development of ICT and the methods of its reasonable and expedient use. That is why the five-year cycle is not enough.

The main tasks that must be solved using this model and organizational-pedagogical conditions that allow its effective functioning were defined. The limits that hinder the full manifestation of the person, its self-realization, self-presentation, self-organization and activity in the use of ICT by the teachers-philologists in their professional activity and must be overcome at the realization of the elaborated model were outlined
Keywords: *conceptual model, IC-competence, teachers of philological disciplines, pedagogical postgraduate education system*

1. Вступ

Розвиток педагогічної майстерності та професіоналізму вчителя філологічних дисциплін у системі післядипломної педагогічної освіти (ППО) відбувається під час курсового та міжкурсового періодів, проте дуже важливо, щоб у ній була продумана чітка система неперервної інформатичної підготовки, котра зумовлюється запитами і потребами сучасного інформаційного суспільства і спроможна мобільно реагувати на всі зміни, що відбуваються в галузі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), яка зможе забезпечити «безперервну, масову і випереджальну підготовку педагогів у сфері ІКТ» [1], що дозволить учителям якісно виконувати професійні обов'язки. Це зумовлює необхідність розробки концептуальної моделі розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності (ІК-компетентності) вчителів філологічних дисциплін у системі ППО з урахуванням специфіки предметів, що вони викладають.

2. Аналіз останніх досліджень

Як показує аналіз наукової літератури та особливостей функціонування системи ППО України, кожен її заклад у практику роботи впроваджує власну модель формування й розвитку ІК-компетентності педагогічних працівників області, яка враховує регіональні можливості.

Для системи післядипломної педагогічної освіти моделі розвитку ІК-компетентності педагогів розроблялися Л. Голодюк [2], О. Іоновою [3], В. Назаренком [4], О. Овчаровим [5], Н. Сороко [6], А. Темербековою [7], Л. Черніковою [1] та ін.

Аналіз цих моделей підвищення кваліфікації педагогічних працівників у галузі ІКТ, що розроблялися й апробувалися в закладах післядипломної педагогічної освіти, дозволив дійти висновку що необхідно розробити таку модель, яка забезпечить безперервність процесу навчання педагога, спрямовано на їхнє професійний зростання, як у курсовий, так і міжкурсовий періоди.

3. Мета дослідження

Науково обґрунтувати концептуальну модель розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін протягом андрагогічного циклу в системі ППО.

4. Опис концептуальної моделі розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО

Концептуальна модель, що є методологічною, дидактичною й методичною основою проектування і конструювання процесу формування ІК-компетентності вчителя [8], дозволяє визначити оптимальний шлях розвитку цієї компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО та перевірити її ефективність шляхом вбудовування в навчальний процес підвищення кваліфікації.

Під час розробки цієї моделі відправною для нас є думка В. Лунячека про те, що «складність системи освіти обумовлена значною кількістю підсистем, які входять до її складу, і зв'язками між ними, її відкритість – інтенсивним спілкуванням із навколишнім середовищем, динамічність – змінами, які постійно супроводжують її функціонування та розвиток» [9]. Саме це дозволяє нам стверджувати, що система ППО – це підсистема вищого порядку, яка є частиною системи освіти в Україні, котра має реагувати на соціальне замовлення і яка складається з інших підсистем, що працюють за єдиними правилами, принципами. Тому при розробці концептуальної моделі розвитку ІК-компетентності педагогів у системі ППО ми маємо визначити її структурні підсистеми нижчого порядку, що дозволять їй ефективно функціонувати.

Побудову концептуальної моделі розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО будемо здійснювати на основі врахування структури та змісту ІК-компетентності; з'ясування особливостей формування ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у курсовий і міжкурсовий періоди; визначення основних завдань, які маємо розв'язати: виявити істотні властивості процесу навчання педагогів у галузі ІКТ у ці періоди, що забезпечать його неперервність; виділення основних складових (підсистем) моделі, а також осмислити зв'язки між ними та суть самого освітнього процесу.

Визначаючи *межі моделі*, слід зазначити, що вибудовуємо модель розвитку ІК-компетентності саме *вчителів філологічних дисциплін у системі ППО* за *двома стратегічними лініями***.** В їх основу покладено *часові межі підвищення кваліфікації педагогів*, а саме: навчання в курсовий і міжкурсовий періоди, що складають андрагогічний цикл і враховують рівні цієї компетентності вчителя, який підвищує свою кваліфікацію. Хочемо звернути увагу на те, що для кожного вчителя є відправна точка, із якої він починає працювати над формуванням і вдосконаленням власної ІК-компетентності. Особливість цього процесу полягає в тому, що не існує його кінцевої точки, оскільки ця компетентність динамічна і потребує від педагога розуміння потреби в самовдосконаленні в галузі ІКТ, що зумовлено постійним розвитком цих технологій і методик їх доцільного та продуманого використання.

Проектування концептуальної моделі розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО зумовлено соціальним запитом сучасного інформаційного суспільства, яке потребує вчителів, компетентних у галузі ІКТ та спроможних здійснювати ефективну професійну діяльність із використанням цих технологій, і нагальною потребою систематизації інформації щодо процесу формування й розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у регіональній системі ППО, тому за *мету проектування моделі* як підсистеми, вбудованої в контекст регіональної системи ППО, ми висуваємо завдання – розробити таку модель розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО, яка забезпечить ретельно продуману неперервну діяльність закладів ППО з підвищення в курсовий і міжкурсовий періоди такої важливої інтегральної професійно значущої якості особистості сучасного вчителя-філолога, як ІК-компетентність.

За *мету* концептуальній моделі розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін

(рис. 1) визначено розвиток цієї компетентності у системі ППО в курсовий і міжкурсовий періоди шляхом забезпечення організаційно-педагогічних умов для учасників навчального процесу, що ґрунтуються на системі підходів, принципів, змістових компонентів, єдності її взаємопов'язаних підсистем, реалізація яких забезпечує розвиток цієї компетентності за двома стратегічними лініями відповідно до етапів її набуття.

За запропонованою моделлю суб'єктами навчання є вчителі філологічних дисциплін.

Рис. 1. Концептуальна модель розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО

До концептуальних основ цієї моделі можемо віднести: орієнтацію на вимоги теоретико-методологічних підходів, що є підвалинами для розвитку ІК-компетентності вчителя-філолога; реалізацію під час організації в курсовий і міжкурсовий періоди освітньої діяльності вчителів філологічних дисциплін із розвитку цієї компетентності на основні гармонійного поєднання андрагогічних і дидактичних принципів (визначення мети, суб'єктності, орієнтації на ціннісне ставлення до інформації, варіативності, діалогічності, зворотного зв'язку, індивідуалізації та диференціації), що забезпечать ефективну роботу запропонованої моделі та дозволять урахувати особливості навчання дорослих.

Складність функціонування концептуальної моделі розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО обумовлена кількістю підсистем, що забезпечують різнорівневу систему підвищення кваліфікації педагогів у галузі інформаційно-комунікаційних технологій, зв'язками між ними та навколишнім середовищем, а також запитами суспільства, що зумовлюють її динамічний розвиток.

У цій моделі нами виокремлено взаємопов'язані між собою *чотири підсистеми*: *концептуальну, змістово-структурну, технологічну* та *підсистему моніторингу й оцінки показників рівня ІК-компетентності*, при цьому слід урахувати, що ці підсистеми будуть ефективно взаємодіяти в разі дотримання певних *організаційно-педагогічних умов*, що відповідатимуть соціальному замовленню суспільства і потребам педагогічної практики.

Під організаційно-педагогічними умовами розуміємо сукупність заходів освітнього процесу в курсовий і міжкурсовий періоди, пов'язаних із факторами, що визначають їх перебіг і здійснюють прямий вплив на всі компоненти (ціннісно-мотиваційний, когнітивний, нормативно-правовий, операційно-діяльнісний, дидактико-методичний, діяльнісно-творчий, аксіологічний, комунікативний) цієї компетентності вчителів філологічних дисциплін, зумовлюючи рівень її сформованості та враховуючи поетапність і варіативність процесу розвитку ІК-компетентності.

До цих умов віднесено:

1) науково-обґрунтовану організацію процесу формування й розвитку ІК-компетентності вчителя в системі ППО;

2) організацію спільної діяльності слухачів шляхом встановлення партнерства у навчанні;

3) актуалізацію суб'єктної позиції вчителя під час роботи з інформацією;

4) стимулювання мотивації тих, хто навчається, щодо отримання особистісно значущого освітнього продукту та неперервного розвитку власної ІК-компетентності;

5) активне залучення вчителя до освітньої та самоосвітньої діяльності;

6) спеціальну організацію інформаційного освітнього професійно значущого середовища;

7) урахування професійного рівня та індивідуальних потреб кожного слухача;

8) забезпечення в процесі навчання зворотного зв'язку;

9) здійснення моніторингу розвитку ІК-компетентності вчителя;

10) складання індивідуальних освітніх маршрутів щодо опанування новими можливостями ІКТ.

Розглянемо детальніше всі підсистеми концептуальної моделі розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО.

І. Концептуальна підсистема є базовою та призначена для обґрунтування мети і завдань розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО; виокремлення тих наукових підходів, принципів навчання, які зумовлять ефективне функціонування концептуальної моделі розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО; визначення факторів впливу на розвиток цієї компетентності вчителів-філологів, зокрема дослідження формування мотиваційної сфери вчителя щодо необхідності постійного вдосконалення та розвитку цієї компетентності за рахунок більш активного використання ІКТ у власній професійній діяльності.

Максимально повно урахувати суть і особливості структури ІК-компетентності та вибудувати стратегічні лінії її розвитку як у курсовий, так і в міжкурсовий періоди в системі ППО дозволять системний, синергетичний, андрагогічний, компетентнісний, особистісно-діяльнісний, диференційований, акмеологічний та аксіологічний підходи [11], що є визначальними для розвитку ІК-компетентності. Звертаємо увагу, що без інтеграції цих наукових підходів не можна розробити ефективну концептуальну модель розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО.

Як основні *принципи формування й розвитку ІК-компетентності педагога* доречно розглядати принципи професійної спрямованості, комплексної інформатизації освітнього процесу, використання позитивного соціального та професійного досвіду, коригування досвіду й установок, практико орієнтованого навчання, пріоритетності самостійного навчання, елективності навчання, співпраці, суб'єкт-суб'єктних відношень, неперервності, мережного підвищення кваліфікації, що забезпечать ефективність навчання дорослої людини.

Власний досвід і результати аналізу наукових досліджень щодо формування й розвитку ІК-компетентності педагога [1, 9, 11, 12] дозволили визначити *фактори, що впливають на формування цієї компетентності* як під час навчання в курсовий, так і в міжкурсовий періоди.

Вважається, що головними перешкодами на шляху широкого і масового впровадження ІКТ у навчальний процес є недостатня матеріально-технічна база; недостатня професійна і психологічна готовність педагогів до використання цих технологій; нерозуміння ними, коли, як і для чого використовувати ці технології; *мотиви*, що спонукають до оволодіння ІКТ.

Значний вплив на розвиток ІК-компетентності вчителів-предметників мають бар'єри, що перешкоджають повноцінному прояву особистості, її самореалізації, самовираженню й самоорганізації та

активності щодо використання ІКТ в професійній діяльності, які потребують подолання (рис. 2), і їх потрібно обов'язково враховувати при визначенні видів підвищення кваліфікації в галузі ІКТ.

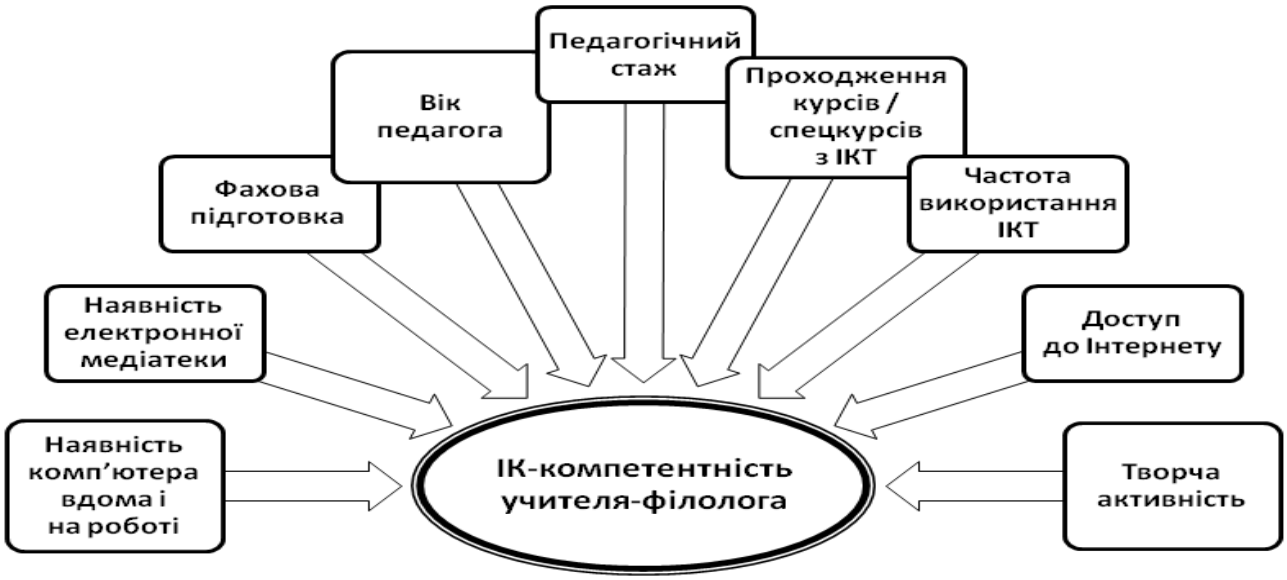

Рис. 2. Бар'єри, що перешкоджають розвиткові ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін

ІІ. Змістово-структурна підсистема – основа моделі. Вона окреслює зміст і технологію розвитку ІК-компетентності вчителя-філолога в системі ППО на підставі врахування структурних компонентів ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін; стратегічних ліній формування й розвитку в них цієї компетентності в системі ППО в міжкурсовий і курсовий періоди; форм, видів і методів навчання з її формування й розвитку; розробку змісту навчання вчителів філологічних дисциплін у галузі ІКТ та його навчально-методичного забезпечення.

Змістово-структурна підсистема складається зі:

1. Структурних компонентів ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін (ціннісно-мотиваційного, когнітивного, нормативно-правового, операційно-діяльнісного, дидактико-методичного, особистісно-творчого, аксіологічного, комунікативного), які зумовлюють змістове наповнення підвищення кваліфікації вчителів філологічних дисциплін у системі ППО з формування й розвитку в цієї категорії педагогічних працівників ІК-компетентності.

2. Двох стратегічних ліній розвитку ІК-компетентності вчителя філологічних дисциплін у курсовий і міжкурсовий періоди, які детально відображено на рис. 3 і які є відправними для розвитку цієї компетентності.

Слід зазначити, що робота за цими двома стратегічними лініями повинна починатися з діагностичного блоку. Ми виходимо з того, що сучасний педагог має свідомо та критично ставитися до механізмів і закономірностей своєї діяльності, особливо до визначення власного рівня професійної компетентності, зокрема ІК-компетентності. Крім того, щоб навчання на курсах підвищення кваліфікації, спецкурсах, участь у різних проектах були ефективними, необхідно з'ясувати на якому рівні ІК-компетентності перебувають учителі. Для цього слід використовувати різноманітні анкети, опитувальні листи, листи самооцінювання тощо, за допомогою яких на момент початку навчання на курсах підвищення кваліфікації проводиться діагностування слухачів шляхом самооцінювання ними власного рівня ІК-компетентності, завдяки чому забезпечується диференціація навчання слухачів.

Реалізація першої стратегічної лінії, яка характеризує особливості навчання в курсовий період, що є доволі незначним періодом «порівняно з тривалістю всього андрагогічного циклу» [14], розрахованого на 5 років, будується шляхом розвитку професійної майстерності слухачів завдяки навчанню на різних видах курсів підвищення кваліфікації (традиційних, бінарних, поглиблених, тематичних, дистанційних, курсах підвищення кваліфікації у формі авторських творчих майстерень учителів), спецкурсах (тематичних, фахових), участі в дистанційному навчанні, освітніх проектах тощо, що є формами організації навчання, спрямованими на розвиток ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у курсовий період.

Усвідомлення необхідної постійної освітньої й самоосвітньої діяльності вчителів й мотивація до здійснення цієї діяльності лежать в основі реалізації *другої стратегічної лінії*, яка передбачає вдосконалення ІК-компетентності шляхом поєднання безперервної педагогічної освіти вчителів із їхньою професійною діяльністю й самоосвітою *в міжкурсовий період розвитку професійної компетентності*, який порівняно з курсовим – більш тривалий і динамічний. Серед форм організації навчання, спрямованих на розвиток та вияв ІК-компетентності в міжкурсовий період можна віднести самоосвіту, взаємонавчання, навчання в педагогічних майстернях, на майстер-класах, тренінгах; участь у ТТК, дослідно-експериментальних програмах, програмно-цільових і освітніх проектах, «круглих столах», консультаційних чатах із питань використання ІКТ у професійній діяльності; обговорення на «круглих столах» важли-

вих питань упровадження ІКТ у процес викладання філологічних дисциплін; презентацію власного досвіду щодо використання ІКТ у професійній діяльності на засіданнях ШМО, Р(М)МО, шкільних, районних та обласних, всеукраїнських науково-практичних семінарах, конференціях, Інтернет-конференціях, виставках, фестивалях, форумах із питань застосування ІКТ та освітніх ресурсів мережі Інтернет; ведення власних сайтів, блогів та участь в Інтернет-спільнотах учителів.

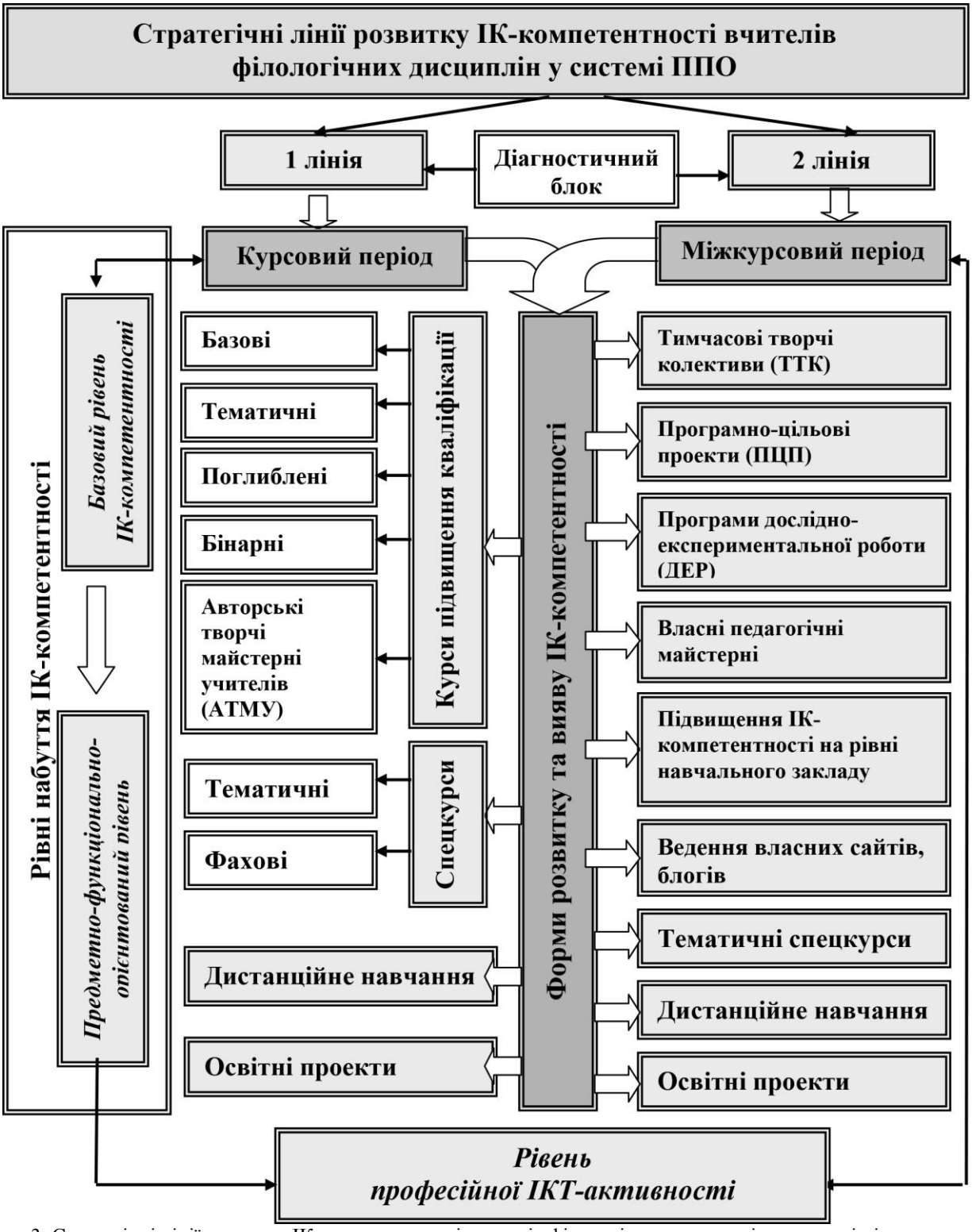

Рис. 3. Стратегічні лінії розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі післядипломної педагогічної освіти

Важливим напрямом формування та розвитку ІК-компетентності педагогів у межах двох окреслених нами стратегічних ліній, що забезпечують неперервну інформатичну підготовку, є самопідготовка вчителів, яку можна здійснювати і в режимі *дистанційного навчання*, що набуває все більшого попиту

завдяки можливості обирати форми навчання, час, місце й аудиторію для розв'язання навчальних завдань підвищення кваліфікації вчителів.

Завдяки різноманітності форм організації навчання в системі ППО забезпечуються сприятливі умови для розширення предметних і розвитку загальнопрофесійних компетентностей педагогів.

3. Методів організації навчального процесу слухачів, які дозволяють через практичну діяльність реалізувати педагогічно-організаційні умови розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО. До них можна віднести евристичну бесіду, «мозкову атаку», метод «круглого столу», дискусії, практичні групові й індивідуальні вправи, презентації, метод «ділової гри», метод спільної діяльності, проблемний метод, кейс-метод, метод проектів, які забезпечують механізм пізнання через використання ІКТ при розв'язанні конкретних педагогічних завдань.

4. Навчально-методичного забезпечення із питань використання ІКТ у професійній діяльності (освітні програми курсів підвищення кваліфікації, спецкурсів, дистанційних курсів, практикуми, науково-методичні рекомендації, матеріали для самостійної роботи, науково-методичні й навчальні посібники, мультимедійні дидактичні матеріали, програми ПЦП, ДЕР, ТТК тощо), яке є ще одним важливим компонентом обох стратегічних ліній, розробляється науковцями і методистами закладів ППО та орієнтовано на формування базової ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін і її постійне вдосконалення. Воно дозволяє забезпечити належний науково-методичний супровід, який здійснюється на всіх етапах курсового і міжкурсового періоду та сприяє неперервному розвиткові ІК-компетентності вчителя філологічних дисциплін.

III. Технологічна підсистема концептуальної моделі розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО, що є третім структурним елементом моделі, охоплює засоби, що добираються залежно від мети і стратегічних завдань взаємодії (ІКТ, програмне забезпечення загального і спеціального призначення, сервіси Інтернет, засоби комунікації) та види навчальної діяльності (навчання, самонавчання, взаємонавчання, участь у різних науково-методичних і практичних заходах із питань застосування ІКТ у професійній діяльності, створення контенту ПЗНП, електронних підручників і мультимедійних дидактичних продуктів, їх апробація, розробка навчально-методичного забезпечення з питань застосування ІКТ тощо) із формування й розвитку ІК-компетентності.

IV. Підсистема моніторингу й оцінки показників рівня ІК-компетентності містить рівні та критерії розвитку цієї компетентності, які дозволяють визначити результативність роботи з розвитку цієї компетентності протягом усього андрагогічного циклу. Завдяки цій підсистемі можемо визначити ефективність навчального процесу в курсовий і міжкурсовий періоди і відслідкувати результативність розвитку цієї компетентності вчителів протягом усього андрагогічного циклу за допомогою ціннісно-мотиваційного, когнітивного, нормативно-правового, операційно-діяльнісного, дидактико-методичного, діяльнісно-творчого, аксіологічного, комунікативного критеріїв розвитку ІК-компетентності, що відповідають структурним компонентам цієї компетентності, та *показників* кожного критерію, котрі визначають ступінь оволодіння тими можливостями, які надають інформаційно-комунікаційні технології, і відповідають одному з *рівнів розвитку цієї компетентності* (базовому, предметно-функціонально-орієнтованому або рівню професійної ІКТ-активності), а також проаналізувати валідність моделі розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО.

6. Апробація результатів дослідження

Завдяки активному впровадженню схарактеризованої вище концептуальної моделі розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі ППО протягом 2013–2016 рр. у навчальну практику Харківської академії неперервної освіти цю модель апробовано. Апробацією підтверджено ефективність цієї моделі. Так, зросла кількість учителів, які перебувають на різних рівнях ІК-компетентності: на базовому – з 16 % до 33 %, на предметно-функціонально-орієнтованому – з 12 % до 32 %, на рівні професійної ІКТ-активності – з 9 % до 22 %.

7. Висновки

Організація діяльності закладів ППО щодо неперервного формування й розвитку ІК-компетентності вчителів філологічних дисциплін за розробленою нами концептуальною моделлю дозволить забезпечити ефективне функціонування всіх підсистем цієї моделі протягом андрагогічного циклу завдяки дотриманню перелічених вище організаційно-педагогічних умов і тісної взаємодії та взаємодоповнення всіх підсистем моделі: концептуальної, змістово-структурної, технологічної та моніторингу й оцінки показників рівня ІК-компетентності. Проте не можна вважати цю модель остаточною, бо ураховуючи нові можливості ІКТ, які перебувають у постійному розвитку, будуть з'являтися нові види та форми діяльності вчителів, які використовують ці технології, а це відповідно буде потребувати певної корекції моделі.

Література

1. Чернікова, Л. А. Розвиток інформаційно-технологічної компетентності вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти [Текст]: дис. ... канд. пед. наук / Л. А. Чернікова. – Запоріжжя, 2012. – 303 с.

2. Голодюк, Л. С. Основні засади формування ІКТ-компетентності вчителя-предметника [Текст] / Л. С. Голодюк // Постметодика. – 2009. – № 4 (88). – С. 41–45.

3. Ионова, О. Н. Модель формирования информационной компетентности [Электронный ресурс] / О. Н. Ионова // РОИС. – 2006. – Режим доступа: http://rois.loiro.ru/index.php?module=articles&action=view&cid=14&id=45

4. Назаренко, В. С. Розвиток інформаційно-комунікаційних компетентностей учителів у системі післядипломної освіти [Текст]: дис. ... канд. пед. наук / В. С. Назаренко. – Херсон, 2012. – 242 с.

5. Овчаров, А. В. Концептуальная модель подготовки учителя-предметника сельской школы к использованию компьютерных технологий в профессиональной деятельности [Электронный ресурс] / А. В. Овчаров // Информаци-

онные технологии и образование. – Режим доступа: http://ito.edu.ru/2003/I/3/I-3-3407.html

6. Сороко, Н. В. Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів філологічної спеціальності в умовах комп'ютерно орієнтованого середовища [Текст]: дис. ... канд. пед. наук / Н. В. Сороко. – Київ, 2012. – 256 с.

7. Темербекова, А. А. Формирование информационной компетентности учителя в региональной системе дополнительного профессионального образования [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук / А. А. Темербекова. – Москва, 2009. – 50 с.

8. Темербекова, А. А. Концептуальная модель формирования информационной компетентности учителя [Текст] / А. А. Темербекова // Мир науки, культуры, образования. – 2009. – № 2 (14). – С. 128–132.

9. Лунячек, В. Е. Філософські та загальнонаукові підходи до підготовки магістрів за спеціальністю «Державне управління» до моніторингу якості освіти [Текст]: збірник наук. праць / В. Е. Лунячек // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. – 2010. – Вип. 28-29. – С. 22–29.

10. Дегтярьова, Г. А. Особливості наукових підходів до розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі післядипломної педагогічної освіти [Текст] / Г. А. Дегтярьова // Науковий огляд. – 2016. – № 1 (22). – С. 55–72.

11. Полякова, Р. Ф. Развитие информационной компетенции учителя [Электронный ресурс] / Р. Ф. Полякова // Новая школа. – Режим доступа: http://novaya-shkola.su/pedagogam/sredne-obsche-obrazovanie/kabinet-direktora/razvitie-informacionoi-kompetenci-uchitelja.html

12. Темербекова, А. А. Теоретико-методологические подходы к процессу формирования информационной компетентности учителя [Текст] / А. А. Темербекова; под ред. В. А. Сластенина, Е. А. Ливановой // Проблемы педагогического образования. – М.: МПГУ–МОСПИ, 2008.

13. Бугайчук, И. А. Особенности формирования информационно-коммуникационной компетентности педагога [Текст]: науч.-практ. инт.-конф. / И. А. Бугайчук; под ред. М. В. Новикова // Дополнительное профессиональное образование в условиях модернизации. – Ярославль: Изд-во ЯГПУ им. К. Д. Ушинского, 2011. – С. 30–38.

14. Професійний розвиток керівників і педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів у післядипломній педагогічній освіті регіонального рівня (за матеріалами Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти) [Текст] / Т. М. Сорочан, А. О. Данильєв, Б. А. Дьяченко, О. М. Рудіна. – Луганськ: СПД Рєзніков В. С., 2013. – 524 с.

References

1. Chernikova, L. A. (2012). Rozvytok informatsiino-tekhnolohichnoi kompetentnosti vchyteliv u systemi pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity [The development of information technology competence of teachers in the system of postgraduate education]. Zaporizhzhia, 303.

2. Holodiuk, L. S. (2009). Osnovni zasady formuvannia IKT-kompetentnosti vchytelia-predmetnyka [Basic principles of formation ICT competence subject teachers]. Postmetodyka, 4 (88), 41–45.

3. Yonova, O. N. (2006). Model formyrovanyia ynformatsyonnoi kompetentnosty. ROIS. Available at: http://rois.loiro.ru/index.php?module=articles&action=view&cid=14&id=45

4. Nazarenko, V. S. (2012). Rozvytok informatsiino-komunikatsiinykh kompetentnostei uchyteliv u systemi pisliadyplomnoi osvity [The development of information and communication competencies of teachers in the system of postgraduate education]. Kherson, 242.

5. Ovcharov, A. V. Kontseptualnaia model podhotovky uchytelia-predmetnyka selskoi shkoly k yspolzovanyiu kompiuternykh tekhnolohyi v professyonalnoi deiatelnosty. Informacionnye tehnologii i obrazovanie. Available at: http://ito.edu.ru/2003/I/3/I-3-3407.html

6. Soroko, N. V. (2012). Rozvytok informatsiino-komunkatsiinoi kompetentnosti vchyteliv filolohichnoi spetsialnosti v umovakh kompiuterno oriientovanoho seredovyshcha [The development of information and expertise komunkatsiynoyi philology teachers' in terms of computer-based environment]. Kyiv, 256.

7. Temerbekova, A. A. (2009). Formyrovanye ynformatsyonnoi kompetentnosty uchytelia v rehyonalnoi systeme dopolnytelnoho professyonalnoho obrazovanyia [Formation of information competence of teachers' in the system rehyonalogy Professional Extended Education]. Moscow, 50.

8. Temerbekova, A. A. (2009). Kontseptualnaia model formyrovanyia ynformatsyonnoi kompetentnosty uchytelia [Conceptual model of information competence of the teachers']. Myr nauky, kultury, obrazovanyia, 2 (14), 128–132.

9. Luniachek, V. E. (2010). Filosofski ta zahalnonaukovi pidkhody do pidhotovky mahistriv za spetsialnistiu «Derzhavne upravlinnia» do monitorynhu yakosti osvity [General scientific and philosophical approaches to preparing masters in specialty «Public Administration» to monitor the quality of education]. Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity, 28-29, 22–29.

10. Dehtiarova, H. A. (2016). Osoblyvosti naukovykh pidkhodiv do rozvytku informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti vchyteliv filolohichnykh dystsyplin u systemi pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity [Features of scientific approaches to the development of information- communication competence of teachers of linguistic disciplines in the system of postgraduate pedagogical education]. Scientific review, 1 (22), 55–72.

11. Poliakova, R. F. Razvytye ynformatsyonnoi kompetentsyy uchytelia. Novaja shkola. Available at: http://novaya-shkola.su/pedagogam/sredne-obsche-obrazovanie/kabinet-direktora/razvitie-informacionoi-kompetenci-uchitelja.html

12. Temerbekova, A. A.; Slastenina, V. A., Livanovoj, E. A. (Eds.) (2008). Teoretyko-metodolohycheskye podkhody k protsessu formyrovanyia ynformatsyonnoi kompetentnosty uchytelia [Theoretical and methodological approaches to the process of formation of information competence of the teachers']. Problemy pedahohycheskoho obrazovanyia. Moscow: MPHU–MOSPY.

13. Buhaichuk, Y. A.; Novikova, M. V. (Ed.) (2011). Osobennosty formyrovanyia ynformatsyonno-kommunykatsyonnoi kompetentnosty pedahoha [Features of formation of information and communication competence of the teachers']. Dopolnytelnoe professyonalnoe obrazovanye v uslovyiakh modernyzatsyy. Yaroslavl: Yzd-vo YaHPU ym. K. D. Ushynskoho, 30–38.

14. Sorochan, T. M., Danyliev, A. O., Diachenko, B. A., Rudina, O. M. (2013). Profesiinyi rozvytok kerivnykiv i pedahohichnykh pratsivnykiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv u pisliadyplomnii pedahohichnii osviti rehionalnoho rivnia (za materialamy Luhanskoho oblasnoho instytutu pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity) [Professional development of managers and teaching staff in secondary schools of postgraduate education at the regional level (based Luhansk Regional Institute of Postgraduate Education)]. Luhansk: SPD Rieznikov V. S., 524.

Рекомендовано до публікації д-р пед. наук, професор Гріньова В. М.
Дата надходження рукопису 19.04.2016

Дегтярьова Галина Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доктор філософії, завідувач кафедри, Кафедра методики навчання мов і літератури, Комунальний вищий навчальний заклад «Харківська академія неперервної освіти», вул. Пушкінська, 24, м. Харків, Україна, 61057
E-mail: metukrlit@list.ru